

BIELARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA NAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi:

Wilnia, Ludwisarskaja 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19).
Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 6 hadz. wieč.

„B. Krynica“ kaštuje: na hod—8 zał., na paŭhoda
—4 zał., na 3 miesiacy—2 zał., na 1 miesiac—1 zał.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak:

na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj —
20 hroš. — za radok drobnaha duku ū wadnej pałoscy.

NIE DADZIOMSIA!

Adnosiny bielaruskaha narodu da Polšcy pad panawanniem carskaj Maskoŭščyny najlepš možna było-b nazwać wieraj u Polšču, h. zn. wieraj u jaje pieramohu pry imknieńni da wolnaści, da wyzwaleńnia z pad carskaha jarma. Zmahańnie za hety ideał było bliskim sercu koźnaha t. zw. „inorodca“. Woś čamu mety padniawolenaha polskaha narodu byli častkowa i našymi metami. U toj čas jašče nikomu ū haławu nia prychodziła, što polskaja mowa moža rezać bielaruskaje wucha ū kaściołach na našych ziemiach. Tłumačycca heta pieradusim tym, što była heta mowa našych pryjacielaŭ, jakija moža ū bolšaj jašče miery pierazywali trahiedyju swajho narodu. Razumieli my tut adny adnych dziakujučy jašče i tamu, što tutejšyja Palaki, pa swajmu duchowamu składu, padabniejšyja da nas, Bielarusau, čymśia da Palakoŭ z karanno Polšcy, bo, jak wiedama, ciapierašnja Palaki—staŭja žychary našaha kraju—majuc pachodžańnie pierawažna bielaruskaje, abo litoŭskaje.

Wialikaja eŭrapejskaja wajna skasawała staryja hranicy i Polščy sudžana było dapiac swajej mety. Bolšaj častcy našaha narodu zdawałasia, što kali nia budzie ūłasnych siłaŭ stwaryć swaju niezaležnuju respubliku, to choć pad kryłom polskaha Bielaha Arła ūdasca wyjści na ślach adradžeńnia i normalnaha našaha raźwićcia. Heta wiera ū Polšču wyjawilaśia jašče i ū toj čas, kali Bielarusy ū Miensku pad pieknyja słowy „wolnyja z wolnymi“ ščyra witali p. Piłsudskaha.

Nia treba było čakać doŭha, kab u palitycy ūsich polskich uradaŭ nam, Bielarusam, horka i horka ražčarawacca. Zaślepleny šowinizmam i imperyjalizmam polski narod u asobach swaich niadoŭhawiečnych uradaŭ, zabyŭšysia ab historyčnych lekcyjach swaich tyranaŭ, ubiŭ čamuści sabie ū haławu, što zdoleje jon zrabieć toje, čaho nie zmahli zrabieć ni Rasieja, ni Niamieččyna, ni Aŭstryja. Jak bahać robicca prahawity i skupy pa miery jak bahacieje, tak i adrodžanaja Polšča imkniecca ūsimi sposabami da palačańnia niapolskich prawincyjaŭ pa miery taho, jak haspadarča krapčeje.

Heta palityka pawialičańnia swajej siły čužym koštam ad daŭniejšaj rasiejskaj palityki rožnicca tym, što wiadziecca skrytna. „Čaho wam Bielarusam jašče treba? Majecie ūsio“ — čujecca ad pieršaha spatkanaha Palaka. I kali hlanuć na polskuju Kanstytucyju, dyk zdajecsa ūsio ū paradku. Zatoje ū praktycy adnoj rukoj dajecca, druhoj adbirajecca. Dla prykładu dawoli

ŭspomnić sprawu školnuju na našych ziemiach.

Ale jak trudna schawać u miašku šyła, tak trudna polskamu narodu schawać tuju niaščyraść da nacyjanalnych mienšaściaŭ, bo zachodziacca adzinki, što majuć adwahu hlanuć praŭdzie ū wočy. Spatykajem užo atkrytyja pryznańni, da čaho imkniecca Polšča.

Adzin z salidnych polskich žurnalaŭ „Świat“ Nr. 35 u pieradawicy dabraduśna pryznajecca, što „siańnia majem wialikija trudnaści z wynaradaŭlańniem „Kresaŭ Uschodnich“. Heta pryznańnie dla nas cenna z dwuch bakoŭ: śčwiardža je jano niatolki palanizacyju, ale i trudnaści hetaj palanizacyi, h. zn., što spatykajecca jana z nacyjanalnaj šwiedamaścij i patryjatyzmam Bielarusau, Ukraincaŭ i Litwinoŭ.

Nie siahońnia-zaŭtra polskamu ūradu prydziecca stanuć na razdarožžy: ci wiaści staruju zbankrutowanuju palityku ūcisiku, ci ździeśnić urešcie swaje abiacanki, dać usie hramadzkija swabody i takim čynam stwaryć hrunt, na jakim mahčyma było-b ździeśnić nie idej samastanaŭleńnia narodaŭ. Uzrost našaj nacyjanalnaj šwiedamaści i našych słušnych damahańniaŭ—pakazuć, što tolki hety druhi ślach maje padstawy istnawańnia i pawiadzie da zhodnaha sužyćcia i supracouńnictwa narodaŭ.

A tymčasam na staryja sproby wyrwać z nas bielaruskuju dušu—my adkažam zhodna jak adzin čalawiek:

Nie dadziomsia!

Al. S.

Bielaruskaje literaturnaje tworstwa ū rasiejskim pierakładzie.

Niadaŭna ū Miensku wyšla ū świat wielmi pryhožaia, dobraja knižka ū rasiejskaj mowie p. z. „Prostopy“, wydanaia dziaŭžaŭnym wydawiectwam na 160 staronkach i zmiaščaje pierakłady z našaj nowačasnaj literatury na rasiejskuju mowu.

Doŭha ūdziačaj i pieknaia praca paŭwaciŭsia hram. lw. Osmow, uiaŭšy na sabie abawiazak redaktara i, jak taki, zachwočiŭ stolki ludziej da pierakładu tworaŭ našaha krasnaha piśmienstwa. Wynik pracy hr. lw. Osmowa akazaŭsia wielmi pieknym i bahatym. lw. Osmow słuŭna ū pradmoŭwie zaznačaj, što: „Предлагаемый сборник—первая попытка познакомить русского читателя с произведениями преимущественно современной белорусской литературы. До сих пор русских переводов белорусских поэтов и писателей почти-что не было. Исключение составляет только небольшой сборник стихов Я. Купалы, да несколько стихотворений других белорусских поэтов, напечатанных в разное время в русских периодических изданиях. В то же время существует порядочное количество переводов произведений белорусской литературы на украинском, польском, латышском, литовском, чешском и даже—немецком и итальянском языках“.

Knižka padzielená na dwa addzieły: 1) Стихотворения и 2) Проза. Za prozaju zmieščana doŭhaja praca Simona Druka pad zahal. „Этапы развития белорусской литературы“ — 30 bačynaŭ.

U addzieł „Wieršatworstwa“ uwachodziac wieršy — Janki Kupały: 1) В ночном царстве, 2) Бледные будние дни, 3) Землякам, 4) На работе у пана, 5) На смерть С. Булата, 6) Мы встали песней и 7) Орленятам; Michasia Čarota: 1) Босые на пожарах; Ul. Duboŭki: 1) Отрывок из мелодии „Плач грозы“, A. Aleksandrowiča: 1) Местечко и 2) За иголкой; A. Dudara: 1) Гроза. Wieršy Janki Kupały pierałažyli: W. J. Briusow („В ночном царстве“), Ada Čumačenko („Бледные будние дни“), A. A. Kornijskij („Землякам“), E. E. Niečajew („На работе у пана“), A. Swietkow („На смерть С. Булата“), Mich. Goldberg („Мы встали песней“) i apošni wierš „Орленятам“ tak sama pieratłumačyŭ na rasiejskuju mowu Mich. Goldberg. Paemu Michasia Čarota wolna tłumačyŭ M. Koreň. Ul. Duboŭku tłumačyŭ Mich. Goldberg, Andreja Aleksandrowiča — M. Koreň i Mich. Goldberg i Alesia Dudara — M. Koreň.

Addzieł „Proza“ zmiaščaje twory: Tarasa Huščy (Jakuba Kołasa) — На просторе жизни — tłumačana praz J. Gustyria; Ciški Hartnaha — „Присады“ — pierakłaŭ G. Buntar; Biaduli-Jasakara — a) Волк и b) На зачарованных полях — tłumačany L. Swietkowym; Michasia Zareckaha — Поэма о черных глазах — tłumačyŭ E. Sudnik; Kužmy Čornaha — Серебро жизни—tłumačeńnie Mich. Goldberga i twor J. Niomanskaha — Над Кропачем — pierakład J. Gustyria.

Tłumačeńni ūsie dawoli dobryja, ale na asabliwuju ūwahu zasluhoŭwaje pierakład wieršaŭ Janki Kupały praz W. J. Briusowa. Naprykład čarujučaja strofka z wierša „В ночном царстве“:

Идут, идут... И средь пустыни
Хрустят надломленные кости,
И коленок ног в тине,
А путь, — как точеные ости.

Abo čačwierťaja strofka hetaha samaha wierša:

В груди, задавленных изменой,
Вгнездившись, рабская тревога
Шипит под сном могильным тлена:
И только в небе неизменно
Белеет млечная дорога.

Za daskanalnymi da drabnicy tłumačeńniami Briusowa žwiartaje swajoju lohkaściu i točnaściu ūwahu pierakład wierša J. Kupały „На работе у пана“ praz E. E. Niečajewa, čytajučy jakі stanowicca ū celaj swajej roŭnaści prad wočy naš słaŭny Niekrasow — Kupała. Napr. račak tak wierša:

Светит месяц ясно,
И проснувшись рано,
Пашет мужик поле
Не свое а пана;
Не своей полоской
По полю шагает:
Он родной полоски
От роду не знает.

Nia možna prapustić pierakładaŭ i Mich. Goldberga. Napr.:

Мы встали песней — сказкою
Под жутикою повязкою
Прошедших черных дней...
Пусть зверь клыками ляскает
Так злобно, так неласково —
Мы в даль идем смелей!

(Janka Kupała)
Abo strofka z inšaha wierša Janki Kupały („Орленятам“) u tłumačeńni M. Goldberga:
Чтоб вы пели в блеске молний,
В радости и горе,
Говорили будто волны
На бурливом море...

Pa ahladzie tłumačeńnia wieršaŭ Janki Kupały zbližajemsia da pierakładu, jakі šwiedama i prakonana treba pastawić razam z tłumačeńniem W. J. Briusowa. He-

ta pierakład paemy Michasia Čarota „Bosyja na wohnišču“ („Босые на пожарах“), dakanany praz M. Korenia. Charakterna tut točnaja suwiaz budowy wierša ū pierakładzie z budowaju ū aryhinala. Napr.:

Снова, снова над полями
Белорусскими,
Дни несутся—с кандалами
И кутузками.
Крылья черного орлана
Спорят с бурями —
Виснут грозно над крестами
Над понурыми.
Злой орел кричит в утаре,
Бредит жертвами,
А в низу дымят пожары,
Воят ветрами.

abo:

У бури шторм. В лесной глуши
Разноголосно вихри воют,
И лепший к озеру спешит,
Чтоб жить русалочьей игрою.

Kryšku dalej:

Веси п города
Тонут в дыму —
Днем.
Ночью, как никогда
Небо зальют
Огнем.

Na dokaz daskanalaści pierakładaŭ M. Korenia jšče tut možna dałučyć pieknuju strofku z wierša Alesia Dudara („Гроза“):
И краснеет уже белый снег:
Пробужденным не думать о сне.
И араб и суданский негр
Запевают о новой весне.

(treciaja strofka).

U tłumačeńniah prozy jdzie napieradzie L. Swietkow, a za im zaraz-ža J. Gustyr. Pieršy tłumačyŭ twory Biaduli, a druhi Jakuba Kołasa — Tarasa Huščy. Adnak treba adznačyć, što pierakłady prozy ūsie dobryja. Naprykład tłumačeńnie tworu Michasia Zareckaha („Поэма о черных глазах“) dakanana E. Sudnikom u mowie amal nie Turhieniewa.

Woś niekalki skazaŭ:

Ты смотрела на меня тихими, потухшими глазами, в которых сквозь молчаливые слезы просветивала сдержанная боль. Я знаю, ты хотела остаться со мной, ты хотела тогда ласки близкого, хотела доброго сочувственного слова. Я не знаю, быть может я сделал очень жестоко, быть может нужно было не так. Но я не раскаиваюсь, я не жалею. Я поступил по закону борьбы. Помнишь?

Čytajučy pierakład hetaje poemu, zdajecsa, što maješ prad wačyma i plywieš zrokom pa bačynach „Нови“, „Рудина“, „Отцы и дети“ i „Дворянское гнездо“.

Hetkaj u maleńkich ryskach jośe praca tych ludziej, jakija pad kiraŭnictwam lw. Osmowa zlažyli hetuju pieknuju knižycu. Kaliž da hetaha dadamo jšče duža piekna je wydańnie i fotohrafi ūsich aŭtaraŭ, jakich twory zmieščany ū knižce, to abrazok budzie nawat raskošny. Treba spadziawacca, što takaja kniha zmoža dasiahnuć ūwa ūsie rasiejskija čyitalni i biblioteki, jak doma, tak i na emihracyi. Šmat chto z Rasiejaŭ, pa pračytańni hetaj knižycy, zdabudzie inšaje paniaćcie ab nas. Chočacca wiewyć, što dziakujučy toj daskanalaści, z jakoju wykanana praca ūnutry i zwonku knihi, swajo zadańnie kniha spoŭnić calkom. Cana knihi duža dastupnaja (1 rub. 25 kap.), a wydana 3000 ekzemplaraŭ. Hram. lw. Osmow spoŭniŭ miłuju prazu, a Bielaruskaje Dziaŭžaŭnaje Wydawiectwa, wydaŭšy takuju knihu, prydbała sabie nowuju i wialikuju zasluhu. Widać, dla-taho-ž, što ū tym „tajomnym“ našym Miensku nia tak usio drenna dzieicca, jak heta tut nam „na Zachadzie“ bajać.

Fr. Hryškiewič.

ZAPISWAJCIESIA U B. Ch. D.I.

kała nad niadolaju, nad kryūdaju ludzkoju

A. Bartul.

Chmara.

Ptuška lacić, a zpad kryllaŭ
Wichar strašny uždymajecca
Syplacca piory ahnistyja,
Što maŭlankaj ludźmi prazywajucca.

Hrukata kocićca, ŭdarami;
Krykni, dyk hołas raskatami,
Chutka lacić ciomna-kryłaja
Jmniecc nad niwami, chatami.

Imniecc ŭkruh žach razsiawajućy,
Chutka napierad, špiašajecca,
Himny prastoru špiawajućy,
Wichar strašny uždymajecca.

Roznyja nawiny.

Kruhom świtu dumali ablacieć na aeroplanach dwa anhliskija lotčyki Bruk i Šli. Wylacieli jany z Anhlji i škirawalisia na ŭschod. Dalacieuŭy adnak da Japonii jany zatrymalisia i dalej lacić nia buduć. — Siemji Bruka i Šli prysłali im telehramu, u jakoj zaklikajuć hetych lotčykaŭ pażaleć swaich rodnych i wiarnucca damoŭ. Woŭ jany i pasłuchali.

Špiakota ŭ Amerycy dajša da nja-bywałaj, bo 90 hradusawaj haračyni. U Čy-kaho ad takoj wysokaj temperatury pamior-ła 25 asob.

Na dniach abakrali katedralny kašcioł u Turne (Belhija), u jakim znachodziaćca wielmi cennyja zbory zabytkau ŭsiedzielnikawaha mastactwa. Zładziei zabrali 3 statui (fihury) z slaniowaj kości, roboty wiadamaha mastaka Diukenua i šmat staradaŭnaj liturhičnaj adzieży, wielmi cen-nej. Cana ŭkradziennych rečaŭ ablićhajecca na milijony frankau.

Pawodka ŭ Juhasławii narabiła wiel-likich škodaŭ. Z pryčyny ŭleŭnych daždžoŭ reki Sawa i Lublana wystupil z bierah oŭ, zaliwajućy wakolicy i znošajućy masty. Naj-bolš škodaŭ pryčyniła pawodka lasnomu promysłu, jaki wielmi razwity ŭ zatoplenych wakolicach. Wada paniščyła tartaki, padjezd-nyja čyhunačnyja linii i paznosiła wysieča-naje drzewa, jakaje paplyło aŭ u mora.

Trasieŭnie ziamli ŭ Japonii, ab jakim było ŭspomniena ŭ apošnim numary „B. Kr.“, akazałasia zusim nie takim małym.

Lik ludzkich achwiarau dachodzić 300. 480 damoŭ razsypałasia na kusočki, a 2000 zatoplena chłynuŭšaj z mora wadoj. Pad-čas trasieŭnia, chwali na mory byli tak wiar-likija, što zatonuli 144 karabli, stajačyja ŭ niedalokim ad miesca trasieŭnia porcie. Cely ściah prymorskich wiosak zmyta wadoj.

Trasieŭnie ziamli ŭ Krymie pačaloŭsia 11. IX tak silnym ŭzdryham, što adčuta było aŭ u Lwowie i Lublinie. Pišam „pačaloŭsia“, bo jašče niawiedama, ci končyłasia. Krym-skaje trasieŭnie ziamli naležyć da h. zw. peryjadyčnych (paŭtarajučychsia), pry jakim paasobnyja ŭdzyry mohuć z pierapynkami ciahnucca šmat času (zdaralisia peryjadyč-nyja trasieŭni, jakija ciahnulisia pa niekalki hadoŭ). Asiarodak trasieŭnia — miesta Jalta, dzie pałowa damoŭ razrušana. — U niedalokim Sewastopali taksama niamala razrušana damoŭ. Kolki ludzkich achwiarau — pakul što nie abličana. Ludzi bajacca paŭtareŭnia ŭdzyryhaŭ, načujuć na wulicach i na paloch. Pryjechaŭšyja działa lačeniŭ ŭ Krymu, ŭ panicy paŭciakali. U Adesie, Chiersonie i druhich miestach tej starany niekataryja damy paščapalisia i pawylatali wokny.

Praŭnyja parady.

E. B—ci.

Pytaŭnie. Moj bačka arendawaŭ falwa-rak ad 1908 hodu. Pamior bačka ŭ 1919 h., pakinuŭšy žonku i 5 synoŭ. U 1922 h. fal-warak hety ŭziaŭ urad i addaŭ asadnikam. Nam ziamli nie dali. Matka naša kuplaje z hetaha falwarku 10 dz. Kudy nam žwiar-nucca, kab i nam kupić?

Adkaz. Žwiarničiesia da ziemskaha ka-misara.

A. Hryš.

Pytaŭnie. Jakuju časć ziamli atrym-liwaje dačka pa śmierci bački?

Adkaz. Kali bačka pamior prad 1920 ho-dam — adnu siomuju časć, a kali pašla — pa roŭnaj časći z bratami.

M. S.

Pytaŭnie. Moj muž pajšoŭ u 1914 ho-dzie na wajnu i nie wiarnuŭsia. U 1919 h. bačka moj zabraŭ mianie da siabie, a sam u chutkim čacie pamior. Żywu ja dahetul z bratam, katory choča ciapier mianie pra-hnać. Ci maju ja jakaje prawa da ziamli pa bačku?

Adkaz. Wam naležycca adna siomaja časć astaŭšajsia pa śmierci bački niarucho-maj majmaści. Ale kali pry zamustwie Was wypaszyli i kali ŭ Wašaj staranie istnuje zważyć, što wypasažanaja siastra tra-cić prawa da ziamli, to ŭ hetym wypadku Wy prawa da ziamli nia majecie.

DA NAS PIŠUĆ.**PROCIŬ NAŠAHA NARODU.**

Bujwidzy, Wil.-Trock. paw. Prykra, kali treba pišać niapryjemnyja rečy ab duchoŭnaj asobie, ale jašče bolš prykra, kali heta du-choŭnaja asoba nie staić na wyšyni swajho wysokaha stanowišča.

Jość u nas jak i ŭsiudy probašć, tolki na žal, što nie taki jak treba. Inšyja ksian-dzy skazali sabie: „z narodu bielarskaha my wyšli i ŭ narod swoj idziom“. Inakšaj dumki trymajecca naŭ probašć. Jon żywućy siarod Bielarusau pastawiŭ siabie ŭ wajennaje pałažeŭnie z našaj biadotaj. Ni hazetaŭ na-šych ni Bielarusau nia lubić. Trudna. Siłaj miłym nia budzieŭ — kaža przykazka. Ale ka-mu jak kamu, a ksiandu treba mieć pa-čućcio taktu i znać uwa ŭsim niekjuju mieru.

Fakty haworać ab niečym inšym. Naŭ probašć ks. Dulka zabaraniaje čytać hazety. Jon kaža: ch' o čytaje hazety, toj pojdzie prosta ŭ piekła. Zhadzilisia-b niekataryja i z hetym, kab nie adna drobnaja reč: pawodle sloŭ ks. Dulki wychodzić, što za čytaŭnie hazetaŭ „Hasło Narodowe“, „Dziennik Wi-leński“ piekła nie pahražaje. Naadwarot, da čytaŭnia hetych panskich hazetaŭ probašć padachwoćwaje.

Wot my tut i dahadalisia, u čym sprawa. Dyk śmiajucca ciapier našy ludcy, što Palaki-endeiki zaarendawali ŭsio nieba, a pro-bašć praz swajo „dobraje“ serca i nas nia-hodnych tudy ciahnie. Tolki, wot my nia-wiedali, što dzieła hetaha treba kidać swa-je rodnyja hazety i čytać tyja, što imnucca dać nam na tym świecie raj, a na hetym świecie pahibieli.

Žart žartam, a našamu probašču para-parazumnieć i kinuć endeckuju palityku, ja-kaja nas Bielarusau choča ściorci z twaru ziamli. I. Krynicki.

Z ŻYCIA ASADNIKAŬ.

Lachawićy, Baranaw. paw. Meta pols-kaha asadnictwa na našych ziemlach usim wiadomaja. Pieradusim heta toje, kab za-braŭšy z pad nosu našaha sielanina kusok ziamli, jakuju pawinien jon atrymać, adabrać ad jaho kawałak chleba. Kali ŭ wioscy ŭ a-pošnija časy pačaŭ adčuwaćca wielmi wiali-ki hoład ziamielny, to ŭsiaki sielanin, asa-bliwa pašla rewalucyi, spadziawaŭsia atry-mać kawałak ziamli z susiedniaha majontku. Atymčasam siudy prysłali asadnikaŭ z Polš-čy, razdali im ziamlu, a sielaninu pakinuli „šyŭ“. Pierad wajnoj sielanin moh jaki hroŭ zarabić, ci pasiejać na traciach u henyum ma-jontku, a ciapier nie, — bo tut siadziać asad-niki. Mała hetaha, pierad wajnoj dla liški nasialeŭnia byŭ adychod zahranicu, u Ame-ryku i ŭ hlyb Rasiei na fabryki, a ciapier hetaha niam, dyk sialanstwu prychodzicca duŭšycca na wuzieŭnikim zahončyku. Reč zra-zumiełaja, što čalawiek, katory nia maje chleba, abutku i adzieży dla dziaćci, mała dumać budzie pra aświetu, szkołu, chto jon taki i h. d.. Slowam, jon budzie zabity ma-ralna i materyjalna.

Nasadžywjecca jaknajbolš asadnikaŭ, kab hetymi i praz szkołu apalačyć nas. Adnak mylajucca jany. Materyjalna nas prycisnuli, ale žniščyć — nie, to razoŭ nie!

Kažuć, što asadniki prysyłajucce da nas dzieła paŭsreŭnia kultury. Pahladziom woŭ, jakaja heta kultura!

Da asadnika N, jaki dahetul nia maje ščascia dačakać patomstwa (woŭ tut i na-sialaj Palakami „Kresy“) prysła raz cyhan-ka. Toj dawaj jaje prasić, kab pamahła ja-ho horu. Cyhanka pahawaryła, pašaptala i ŭziała 20 zł. Heta jašče nia ŭsio. Uhledzi-ła cyhanka, što asadnik maje wialikaha čor-naha kabana na zł. 200, dyj haworyć, što da hetaj sprawy potrzebna haława ad čornaha kabana, a miasa i sała — ani asadniku ani ja-ho žoncy jeści nia možna! Asadnik doŭha nia dumajućy addaje cyhancy kabana i pro-sić, kab skarej Boh paślaŭ patomstwa. Praj-šlo šmat času, a naŭ „nasiciel kultury“ za-mies a patomstwa dačakaŭ ludzkoha śmie-chu.

Takich asadnikaŭ mnoha, a heta świed-čyć, što jany stajać niżej za našaha siela-nina. Abserwatar.

HALILEJSKI „PRAFESAR“.

w. Cielaŭ Dziśn, paw. Prajšło ŭžo nie-kalki hadoŭ, jak wydany jazykowyyja zakony. Na padstawie hetych zakonaŭ Bielarusy z hodu ŭ hod damahajucce swajej rodnej szko-ły zakidajućy sotniami deklaracyjaŭ školny-ja inspektaraty.

Ale nia hledziaćy na ŭsie hetyja słuš-nyja damahaŭni, urad nia choča adkryć ni adnej bielarskaj szkoły, a kali bački ŭsio-ż-taki chočućywućy swaich dziaćci u bielarskaj mowie i padawali zajawy na pry-watnyja bielarskija szkoły, dyk tady urad na hetkija szkoły nie dawaŭ kancesijaŭ, abo nie začwardžaŭ bielarskich wučyciołou. Pol-skich — za szkołaŭ i wučyciołou, proti žadaŭ-nia bačkoŭ, ŭsiudy panatorkiwali ŭłady. Wu-čyciali hetyja nia majućy kaho wučyć, tolki

tym i zajmajucce, što pišuć štrafy na bač-koŭ, kab choć hetym zmusić ich pasyłać dziaćci u polskuju szkołu.

Najbolšym sprytm u našaj hminie ad-značajecca wučyciel polskaj szkoły ŭ w. Cie-lašoach niekij S. — Haličanin. Jon nie karaje štrafami ŭpartych bačkoŭ, nie chwanaberyc-ca, nie hawora na polskaj mowie, a jak li-sica — hetak chitra i delikatna zawodzie z imi ŭ bielarskaj mowie hutarku, što nawat niekataryja mienš świadomyja paddalisia ja-honaj abitacyi. Ale nie nadoŭha. Chutkara-skusili jany hetu sprawu i rabili swajo. He-tak było letas u wosień, kali sialanie skla-dali deklaracyi na bielarskija ŭradowyja szkoły i adnačasna padawali zajawy na pry-watnyja. Ale heta nie zastanowiła p. S., kab paŭsyrac polskaŭ. Jon kinuŭsia da moładzi, chočućy ładzić u našaj wioscy spektakl — prasiŭ, kab uzialisia wučyć roli. Tłumačyŭ pry hetym: što i jon jak byŭ małady dyk čuŭ siabie ŭkraiŭskim patryjotam, ale potom paznaŭ, što „heta tolki dur moładaści“. Choć rassypaŭsia drabniej maku, — ŭsiudy suster-je adzin adkaz: „My nia chočam kab u našaj wioscy było polskaŭe pradstaŭleŭnie“. Tady jon kinuŭsia ŭ w. Čaški, padhawaryŭ nie-kalki małaświedamych katalikoŭ i na treci dzień Wialikadnia „odbyło się przedstawi-eŭnie“, ale... biez hladzielnikaŭ. Pašla za paŭ-tara miesiaca pierad pačatkam nowaha škol-naha hodu jon pryjechaŭ i jžnoŭ chacieŭ zrabić swajo pradstaŭleŭnie, ale nichto z z haspadaroŭ nia puściŭ jaho ŭ humno. Tak ničoŭha jamu i nieudalosia.

Mocna stajać našy sialanie Bielarusy za swajo.

Čwiorda wierać u ideju bielarskaha adradžeŭnia i ŭ swaje ŭłasnyja siły! Jany wierać, što jak ni doŭha, jak ni ciomna noč-ka wasieŭniŭaja, jak mocna nie akawana zia-mla i wody zimowaj ściužaŭ, — ale ŭsio-ż-taki prychodzie wiasna, pryhreje sonca i iz-noŭ paŭnucca doŭhija, cioplyja, świetlyja dni. Jak ziamla i wody pračychajucce ad doŭhaha snu; razrywajuć zimowyja puty i niam takoj siły, jakaja mahtab dalej try-mać ich u niawoli — tak i ŭ našym żyćci: pry-dzie jasny dzień ščascia i dol! M. K-a.

Z Wilni.

Ułady dbajuć ab čystacie miasta.
Wykonwajućy rasparadžeŭnie Ministerstwa Ŭnu-tranych spraŭ ułady miasta Wilni majuć padzialić usio miasta na maleŭkija wokruhi pa 3—5 damoŭ. Da koźnaha wokruhu budzie prysłaŭieny specyjal-ny palicyjant jak nahladčyk za čystatoj. Kolki-ż he-ta treba budzie palicyjantau?

Nowy raskład ruchu ciahnikaŭ wysła-ny Wilenskim Mahistratam da razhlahu ŭ Sajuz Kupcoŭ u Wilni, jaki z nowym raskładam zhadža-jecca i dalučaje jašče projekt ustrojstwa spalnych wahaŭnaŭ III klasy.

Projekt ab spalnych wahaŭnach budzie Mahi-

stratam adasłany ŭ Wilenskuju Čyhunkawuju Dy-rekcyju.

Paluboŭny sud. Wilenski Akružny Inspek-tar Pracy pastanawiŭ utwaryć u paw. miestach spe-cyjalnyja komisii, jakija buduć spaŭniać rol palu-boŭnych sadoŭ u sporkach miż ŭłasnikami dwaroŭ i dwornymi parabkami. Cikawa, z kaho buduć skla-dacca hetyja komisii?

Ceny ŭ Wilni: Chleb żytni pitlawany 60 hr. klg., chleb żytni padsitkowy 50 hr. klg.; chleb żytni prosty (čorny) 40 hr. klg. Muka pšonnaja 12 — 16 zł. pud, krupy hryčanyja 12—15 zł. pud, krupy jać-miennyyja 10—12 zł. pud, pansak (druca) 10—12 zł. pud, krupy ryżowyja 16—20 zł. pud, bulba 1,60—2,20 zł. pud, buraki 3 zł. pud, morkwa 3 zł. pud, kapusta 3 zł. pud, malako 35 hr. litr, śmietana 2 zł. litr, masła 5—6,50 zł. klg., salanina 4,50 klg., sala (zдор) 4,80 zł. klg., sala toplenaje 5 zł. klg., cukier kuskawy 1,80 zł. klg., cukier piaskowy 1,50 zł. klg.

Naša Pošta.

L. Awinu: Wy prosicie wysłać „humarystyč-nuju“ hazetu „Hapod“.

Toje, što drukujecca ŭ „Kutku śmiechu“ nia možna ŭwažać za niešta paważnaje. Było tam ska-zana, što „Hapod“ — humarystyčnaja hazeta, ale sa-praŭdy jana bolš śloznaja, jak śmiešnaja, bo razbi-waje našu bielarskuju jednaść.

Dyk prašyŭ wasjaŭ na hety raz spoŭnić nia mo-žam.

Atrymana a d: Ks. prof. Tatarasewiča z Ame-ryki — 2 dalary. Nowika S., Jermakowiča J. pa — 2 zł., Kurcewiča B. — 1 zł. 80 hr.

Wysłany siabroŭskija bilety BChD, Sabyniču J., Wajciachowiču Fr., Niemironku W. Kurcewiču S., Maciušonku J., Tamašewiču P. i Kiej-ziku T.

Kutok śmiechu.

Pryznaŭsia.

— Byŭ ty eseram, pepeesam, cia-pier iznoŭ chliłšsia naprawa — zaŭsiody mia-niajeŭ pierakanaŭni.

— Heta niapraŭda. Nikoli ja nie mia-niaŭsia — zaŭsiody chacieŭ być pasłom.

— Chto tam? — pytaje sejmikowy dochtar stukajučaha siarod nočy.

— Panie dochtar, skarej, skarej. Moj synok prypadkam prahlynuŭ myŭ.

— Niacaj ciapier prahlynieć kata, dyk mnie i jechać nia treba budzie.

BIEŁARUSKAJA KATECHIZMOŬKA

DLA BIEŁARUSAŬ-KATALIKOŬ

wyšla z druku i pradajecca ŭ bie-larskich kniharniach u Wilni.

Katechizmoŭka pierahledžana adu-mysławaj Komisijaj pry Wilenskaj Mitrapalitskaj Kuryi i wydana koŭ-tam J. E. Ks. Arcybiskupa Mi-trapalita Wilenskaha.

CANA KATECHIZMOŬKI 20 hr.

ADDZIEŁ DLA NAŠYCH DZIETAK**Biada*).**

(Bielarskaja narodnaja kazka).

Było sabie dwuch bratoŭ: adzin wiel-mi bahaty, drugi zusim biedny. Bahatamu i ŭ poli radziła i ŭ chlawie pładziła, a bied-ny — ci pasiejaŭ što, to prapala, ci puściŭ jakuju żywiolynu na hadoŭlu, to zdochła, i nikoli ničoŭha nia moh dabicca. Adnaho ra-zu znajšoŭ niedzie hołuju kostku i sieŭšy abhryzaŭ sabie; aŭžo niešta cap jaho za plečy i kaža:

— Ty što jasi? daj mnie!

Ahlanuŭsia jon, aŭžo staić za im niej-kaje chudoje straŭdyła.

— A chto-ż ty? — pytajecca jon.

— Heta ja, Biada! — adkazwaje stra-ŭdyła.

— Što-ż ja tabie dam, kali bačyŭ, što sam hryzu hołuju kostku.

Biada pryhledziłasia, što ŭ kostcy jość jašče krychu špiku i każyć:

— Ty taho špiku nie dastanieŭ, a ja ŭlezu ŭ kostku j žjem.

— Nu — każyć — leż kali chočyŭ.

Biada ŭleźła ŭ kostku pa špik, a jon uziaŭ i zahwaŭdziŭ kostku kaločkam, dyj zanioŭšy na pole pałażyŭ tam i ahramad-nym kamieniem zawianuŭ.

Ad tej pary i pačalo ŭsio jamu ŭšanca-wać: ci što pasieje, to ŭrodzić, ci żywiola jakaja, ci handal, — usio jamu ručyć, prosta wun jakim bahačom zrabieŭsia! A brat amal što walašoŭ sam sabie nia rwieć z zawiści, čamu jon zrabieŭsia takim bahatym. Pierš bahaty brat hľadzieŭ na jaho krywym wo-kam, a pašla staŭ padlizzwacca.

*) Padajućy bielarskija narodnyja kazki ŭ dziaćciom addziele, nia možam nie žwiarnuć uwa-hi na ich časta wysokuju dydaktyčnuju i literatur-nuju wartasć i dla ŭrokaŭ ahułu našaha hrama-dziastwa, tymbolš, što hetyja niažličanyja kazki ciapier u narodzie pawoli zabywajucce, a ŭ druku spatykajucce redka.

Adnaho razu pryšoŭšy da brata, daŭ-niejšaha biedaka, pačaŭ hawaryć to soje, to toje, a potom każyć:

— Skaży mnie, bratok, što heta tako-je, čamu ty daŭniej tak harawaŭ i nia mieŭ ani chleba, ni adzieży, a ciapier, dzia-kawać Bohu, ty ŭsio majeŭ? Ale ty nia du-maj, bratok, što ja tabie zawidywaju, barani Boža, ja wielmi rady, što ty taki samy ba-haty, a moža jašče j bahaciejšy ad mianie.

I dawaj dalej dapytwacca, ci nie znaj-šoŭ mo' jon jakoha skarbu. Ale toj nia byŭ chitry, dyk i każyć jamu ŭsiu praŭdu:

— Kali ja, bratok, swaju biadu ŭ kost-cy zahwaŭdziŭ.

— Jakuju biadu? — pytaje brat.

Toj padrabiaŭna raskazaŭ usio jak by-ło i na't skazaŭ, dzie j pad jakim kamie-niem lażyć kostka z Biadoju.

Brat wysłuchaŭšy heta ŭsio, — za šapku dyj z chaty, a wyŭaŭšy za waroty, marmat-au sam da siabie:

— „Oho, nie daŭdžeŭsia ty, ja tabie Biadu wypušču z kostki, bo ty zaraz budzieŭ bahaciejšy ad mianie. Tak, to ŭsie kazali, što ja najrazumniejšy, bo j najbahaciejšy, a ciapier zaraz jaho najrazumniejšym zro-biać“.

Dyj pašoŭ prosta, dzie taja Biada la-żyć. Adwaliŭ kamień, dastaŭ kostku, kalo-čak adatknuŭ i każyć:

— Idzi sabie, Biada, bo ŭžo ty tut na-mučyłasia!

A tymčasam Biada bajałasia jści da daŭniejšaha swajho pana, dyj pašla za tym, chto jaje wypuściŭ.

Mo' praz hod, abo praz dwa z brata bahatyr zrabieŭsia taki biedny, što j torby swajej nia mieŭ, z čym iści zabrawać. Usia żywiola jamu pazdyčala, u poli nie radzi-ła. Hetak wypuściŭ sabie zawidny brat Biadu na swoj karak.

(M. Fedaroŭski „Lud białoruski“).